

Brief van de heilige Vader Franciscus
aan de priesters
ter gelegenheid van de 160ste verjaardag van de dood
van de heilige Pastoor van Ars

Aan mijn geliefde broeders in het priesterschap.

Geliefde broeders,

Wij herdenken de 160ste verjaardag van de dood van de heilige Pastoor van Ars, die door Pius XI uitgeroepen is tot patroon van alle pastoors van de wereld.¹ Op zijn feest wil ik u deze brief schrijven, echter niet alleen aan de pastoors, maar aan u allen, broeders in het priesterschap, die zonder veel ophef ‘alles achterlaat’ om u in te zetten voor het dagelijks leven van uw geloofsgemeenschap. Aan u die, zoals de Pastoor van Ars, in ‘de loopgraven’ werkzaam bent en op uw schouders de last en de hitte van de dag te dragen hebt (vgl. Mat. 20, 12). U bent blootgesteld aan een veelheid van verschillende situaties, u biedt daaraan dagelijks en zonder veel ophef het hoofd, opdat er voor het Volk van God wordt gezorgd en het geleid wordt. Ik richt mij tot ieder van u die bij zoveel gelegenheden onopgemerkt en met offergezindheid, bij vermoeidheid en inspanningen, ziekte en ellende uw zending op u neemt. Dat is uw dienst aan God en zijn volk en ondanks alle moeilijkheden die deze levensweg met zich brengt, schrijft u de mooiste bladzijden van het priesterleven.

Enige tijd geleden heb ik de Italiaanse bisschoppen mijn bezorgdheid laten blijken omdat in niet weinig gebieden onze priesters zich belachelijk gemaakt en ‘verantwoordelijk gesteld’ voelen, vanwege misdaden die zij niet hebben begaan. Ik heb hun gezegd dat zij er behoefte aan hebben in hun bisschop de figuur te vinden van een oudere broer en vader die hen bemoedigt in deze moeilijke tijden, hen stimuleert en ondersteunt op hun weg.²

Ook ik wil als oudere broer en vader wil u nabij zijn, op de eerste plaats om *u te bedanken* namens het heilige, gelovige Volk van God voor alles wat het via u ontvangt. Op mijn beurt wil ik *u bemoedigen* en de woorden hernieuwen die de Heer zo teder heeft uitgesproken op de dag van onze wijding en die de bron van onze vreugde vormen: ‘*Voor Mij zijn jullie geen dienstknechten meer... vrienden noem Ik jullie*’ (Joh. 15, 15).³

VERDRIET

‘Ik heb de ellende van mijn volk gezien’ (Ex. 3, 7)

¹ Vgl. apost. brief *Anno Iubilari* (23 april 1929): AAS 21 (1929), 312-313.

² *Toespraak tot de Italiaanse bisschoppenconferentie* (20 mei 2019). Het geestelijk vaderschap dat de bisschop ertoe aanzet zijn priesters niet als wezen achter te laten, vindt men niet alleen in de bereidheid de deur voor al zijn priesters open te houden, maar ook door hen te gaan opzoeken om zo zorg voor hen te tonen en hen te begeleiden.

³ Vgl. de heilige Johannes XXIII, encyl. *Sacerdotii nostri primordia bij de honderdste verjaardag van het overlijden van de heilige pastoor van Ars* (1 augustus 1959): AAS (1959), 548.

De laatste tijd hebben wij duidelijker de vaak stille en tot stilzwijgen gedwongen kreet kunnen horen van onze broeders en zusters, die slachtoffer geworden zijn van misbruik van macht en geweten, van seksueel misbruik door gewijde ambtsdragers. Het is ongetwijfeld een tijd van lijden in het leven van de slachtoffers die verschillende vormen van misbruik hebben ondergaan; maar ook voor hun gezinnen en voor heel het Volk van God.

Zoals u weet, zijn wij druk bezig met de nodige hervormingen om beginnend bij de wortel een impuls te geven aan een cultuur die gebaseerd is op pastorale zorg, zodat de misbruikcultuur geen ruimte kan krijgen om zich te ontwikkelen en, nog minder, om te blijven voortduren. Dit is geen gemakkelijke taak en het vergt op korte termijn de inzet van allen. Als in verleden het zwijgen een soort antwoord leek, willen wij vandaag dat bekering, transparantie, oprechtheid en solidariteit met de slachtoffers onze wijze van geschiedenis schrijven zal worden en ons zal helpen oplettender op te treden tegenover al het menselijk lijden.⁴

Dit verdriet laat ook de priesters niet onverschillig. Dat heb ik kunnen constateren bij verschillende pastorale bezoeken, zowel in mijn bisdom als daarbuiten, waar ik de gelegenheid heb gehad ontmoetingen en persoonlijke gesprekken met priesters te hebben. Velen van hen hebben mij hun verontwaardiging getoond over wat er gebeurd is, zij gevoelden tegelijk een soort van onmacht, omdat zij behalve *'de inspanning van hun toewijding ook de schade hebben meegemaakt die is aangericht door de argwaan en het ter discussie stellen, wat bij sommigen, ja zelfs bij velen twijfel, angst of wantrouwen heeft veroorzaakt'*.⁵ Talrijk zijn de brieven van priesters die dit gevoel delen. Anderzijds is het een troost herders te vinden die, wanneer zij het lijden van de slachtoffers en van het Volk van God zien en ervaren, in beweging komen, woorden zoeken en hoop proberen te wekken.

Zonder de schade te negeren of te ontkennen die door een aantal van onze medebroeders is veroorzaakt, zou het onjuist zijn niet al die priesters erkentelijk te zijn die onvermoeibaar en integer alles bieden wat zij zijn en hebben voor het welzijn van de ander (vgl. 2 Kor. 12, 15). Die hun geestelijk vaderschap voortzetten door te huilen met hen die huilen. Ontelbaar zijn de priesters die van hun leven een werk van barmhartigheid maken in streken of situaties die vaak onherbergzaam, afgelegen of verlaten zijn, zelfs wanneer zij hun eigen leven riskeren. Ik ben u erkentelijk en dank u voor uw moedig en standvastig voorbeeld, dat ons in ogenblikken van verwarring, schaamte en verdriet laat zien, hoe u zich met vreugde blijft inzetten voor het Evangelie.⁶

Ik ben ervan overtuigd dat in de mate waarin wij trouw zijn aan de wil van God, de tijden van zuivering van de Kerk die wij beleven, ons blijer en eenvoudiger zullen maken en, in een niet al te verre toekomst, uitermate vruchtbaar zullen zijn. *'Laten wij de moed niet verliezen! De Heer is zijn Bruid aan het zuiveren en wil dat wij ons allen geheel tot Hem bekeren. Hij is ons op de proef aan het stellen, opdat wij begrijpen dat wij zonder Hem nietig zijn. Hij is ons aan het genezen van hypocrisie en van schijnspiritualiteit. Hij laat zijn Geest waaien om aan zijn Bruid, die op heterdaad op*

⁴ Vgl. *Brief aan het Volk van God* (20 augustus 2018).

⁵ *Ontmoeting met de priesters, mannelijke en vrouwelijke religieuzen, gewijde personen en seminaristen*, Santiago de Chile (16 januari 2018).

⁶ Vgl. *Brief aan het Volk van God dat op weg is in Chili* (31 mei 2018).

echtbreuk is betrapt, weer opnieuw schoonheid te geven. Zo kunnen wij hoofdstuk 16 van Ezechiël vandaag beter begrijpen. Dat is de geschiedenis van de Kerk. Dat is mijn geschiedenis, kan ieder van ons zeggen. Maar uiteindelijk, door je schaamte heen, zul je altijd herder blijven. In de stilte tussen opwellende tranen, vanwege ons schamel berouw om de monsterachtigheid van de zonde en de onpeilbare grootsheid van Gods vergeving, weten wij: dit schamele berouw, dit is het begin van onze heiliging⁷.

DANKBAARHEID

‘Daarom zeg ik u onophoudelijk dank’ (Ef. 1, 16)

Roeping is evenwel meer dan een persoonlijke keuze, het is antwoord op een oproep van de Heer tot belangeloosheid. Het is mooi om voortdurend terug te keren naar evangelische passages die ons een Jezus laten zien die bidt, uitkiest en roept, *‘om Hem te vergezellen en uitgezonden te worden om te verkondigen’* (Mc. 3, 14).

Ik zou hier willen herinneren aan een grote meester van het priesterleven, afkomstig uit mijn geboorteland: pater Lucio Gera. Toen hij tot een groep priesters sprak ten tijde van talloze beproevingen in Latijns-Amerika, zei hij tegen hen: *‘Wij moeten altijd, maar vooral in beproevingen terugkeren naar de lichtende ogenblikken dat wij voor de eerste keer de roep van de Heer hebben ervaren om heel ons leven aan zijn dienst te wijden’*. Dat is wat ik graag *‘de deuteronomische herinnering aan de roeping’* noem, die het ons mogelijk maakt terug te keren *‘naar dat vurige beginpunt, toen de genade van God mij raakte aan het begin van deze weg. Vanuit die vonk kan ik vuur ontsteken voor vandaag, voor iedere dag, en warmte en licht brengen aan mijn broeders en zusters. Aan die vonk wordt een bescheiden vreugde ontstoken, een vreugde die het verdriet en de wanhoop niet kwetst, een vreugde die goed en zachtzinnig is’*.⁸

Wij hebben eens een ‘ja’ uitgesproken. Dat ‘ja’ is ontstaan en gegroeid binnen een christelijke gemeenschap, dankzij de heiligen *‘uit de eigen omgeving’*⁹, die ons met hun eenvoudig geloof hebben laten zien, hoezeer het de moeite waard is alles voor de Heer en zijn Rijk te geven. De reikwijdte van dit ‘ja’ had eens een onvermoede transcendente dimensie en zal deze behouden. Vaak zullen wij niet in staat zijn ons al het goede voor te stellen dat er was en ons nog steeds ten deel valt. Het is mooi, wanneer een oudere priester wordt omringd en bezocht door de, intussen volwassen geworden, kleintjes die hij vroeger heeft gedoopt, en hem nu dankbaar hun gezin komen voorstellen! Daar hebben wij ontdekt dat wij gezalfd zijn om te zalven. De zalving van God stelt nooit teleur en doet mij met de Apostel zeggen: *‘Daarom zeg ik u onophoudelijk dank’* (Ef. 1, 16) voor al het goede dat u gedaan hebt.

Op moeilijke momenten, wanneer wij onze broosheid en zwakte ervaren, wanneer onze grenzen dichtbij komen, wanneer wij onze blik, ons oordeel en ons hart laten vertroebelen door de ergste van alle verleidingen: het blijven piekeren over eenzaamheid¹⁰. Op die ogenblikken is het ingrijpend - ik zou zelfs durven zeggen cruciaal - niet slechts de dankbare herinnering voor het voorbijkomen van de Heer in ons leven kwijt te raken, de herinnering aan zijn barmhartige blik die ons eens heeft

⁷ *Ontmoeting met de geestelijkheid van Rome* (7 maart 2019).

⁸ *Homilie tijdens de paaswake in de Heilige Nacht* (19 april 2014).

⁹ Apost. exhort. *Gaudete et exultate*, 7

¹⁰ Vgl. Jorge Mario Bergoglio, *Lettere della tribolazione*, Milaan, 2019, p. 18.

uitgenodigd om ons voor Hem en zijn Volk in te zetten, maar juist dan de moed te hebben opnieuw op zijn uitnodiging in te gaan en met de psalmist erin te slagen opnieuw onze persoonlijke lofprijzing aan te heffen, want *'zijn liefde kent geen grenzen'* (Ps. 136).

Dankbaarheid is altijd een *'machtig wapen'*. Alleen als wij in staat zijn alle gebaren van liefde, edelmoedigheid, solidariteit en vertrouwen, maar ook van vergeving, geduld, verdraagzaamheid en medelijden, waarmee wij zijn behandeld, te overwegen en ervoor te danken, laten wij toe dat de Geest als een frisse wind ons in staat stelt ons leven en onze zending te vernieuwen (en niet op te lappen). Wanneer wij oog hebben voor al het goede dat wij hebben ontvangen, laat dat dan in ons, zoals op de morgen van de *'wonderbare visvangst'* bij Petrus, opnieuw het vermogen wekken ons te verbazen en te danken, zodat wij ertoe gebracht worden te zeggen: *'Ga weg van mij, Heer, ik ben een zondig mens'* (Lc 5, 8) en luisteren wij nogmaals naar de woorden uit de mond van de Heer die roept: *'Wees niet bang. Voortaan zul je mensen vangen'* (Lc 5, 10); want *'zijn liefde kent geen grenzen'* (vgl. Ps 136).

Broeders, ik dank u voor uw trouw aan de verplichtingen die u op u genomen hebt. Het is werkelijk veelbetekenend dat er in een maatschappij en in een cultuur die 'het vluchtige' tot waarde heeft verheven, mensen zijn die veel durven wagen en verplichtingen op zich nemen die heel het leven opeisen. In wezen zeggen wij daarmee dat wij in God blijven geloven die zijn verbond nooit heeft verbroken, ook wanneer wij het talloze malen hebben geschonden. Dit nodigt ons ertoe uit de trouw te vieren van een God, die nooit ophoudt te vertrouwen; die in ons blijft geloven en risico durft te lopen, ondanks onze beperktheid en zonden. Hij nodigt ons uit hetzelfde te doen. Wij zijn ons er van bewust dat wij een schat in aarden potten dragen (vgl. 2 Kor. 4, 7), wij weten dat de Heer zich overwinnaar toont in zwakheid (vgl. 2 Kor. 12, 9), dat Hij nooit ophoudt ons te steunen en ons te roepen en ons daarbij het honderdvoudige schenkt (vgl. Mc. 10, 29-30), want *'zijn liefde kent geen grenzen'*.

Ik dank u voor de vreugde waarmee u uw leven hebt weten te geven, daarbij een hart tonend dat in de loop der jaren zich ervoor heeft ingezet, ervoor heeft gestreden om niet bekrompen en verbitterd te worden, maar integendeel dagelijks wijd open te staan voor de liefde tot God en zijn volk; een hart dat, zoals goede wijn, door de tijd niet is verzuurd, maar een steeds verfijndere kwaliteit heeft gekregen; want *'zijn liefde kent geen grenzen'*.

Ik dank u dat u de banden van broederschap en vriendschap in het priestercollege en met uw bisschop tracht te versterken door elkaar wederzijds te steunen, te zorgen voor wie ziek is, te zoeken naar wie geïsoleerd is geraakt, hem te bemoedigen en de wijsheid van de oudere te leren, goederen te delen, dat u samen weet te lachen en te huilen...: hoe noodzakelijk is ruimte voor dit soort zaken! Ook dank ik u door standvastig en volhardend te blijven, wanneer u zich hebt moeten belasten met een moeilijke zending of een broeder ertoe hebt moeten aanzetten zijn verantwoordelijkheden op zich te nemen; want *'zijn liefde kent geen grenzen'*.

Ik dank u voor het getuigenis van standvastigheid en 'verdraagzaamheid' (*hypomoné*) bij uw pastorale inzet, die ons, gedreven door de *parrhesia* van de herder,¹¹ zo vaak

¹¹ Vgl. *Toespraak tot de pastoors van Rome* (6 maart 2014).

ertoe brengt in gebed met de Heer te strijden, zoals Mozes deed bij zijn moedige, maar ook risicovolle bemiddeling ten bate van het volk (vgl. Num. 14, 13-19; Ex. 32, 30-32; Deut. 9, 18-21); want *'zijn liefde kent geen grenzen'*.

Ik dank u dat u dagelijks de Eucharistie viert en de kudde met barmhartigheid weidt naar het sacrament van de verzoening, zonder streng te zijn en zonder een te grote toegeeflijkheid, terwijl u de zorg voor de mensen op u neemt en hen begeleidt op de weg van bekering naar het nieuwe leven dat de Heer aan ons allen schenkt. Wij weten dat wij langs trappen van barmhartigheid kunnen afdalen tot het diepste punt van de menselijke situatie - zwakheid en zonde inbegrepen - en uiteindelijk ook tot het hoogste punt van de goddelijke volmaaktheid kunnen opstijgen: *'Weest barmhartig zoals uw Vader barmhartig is'*.¹² Aldus zijn wij in staat *'het hart van de mensen te verwarmen, met hen in duisternis te wandelen, met hen een dialoog aan te gaan en ook met hen af te dalen in hun nacht en hun duisternis, zonder zelf verloren te gaan'*,¹³ want *'zijn liefde kent geen grenzen'*.

Ik dank u dat u zalvingen verricht en aan allen vurig de boodschap van het Evangelie van Jezus Christus verkondigt, *'te pas en te onpas'* (vgl. 2 Tim. 4, 2), en tegelijk het hart van de eigen gemeenschap peilt *'om te zoeken waar het verlangen naar God levend en vurig is, maar ook waar deze dialoog, die liefdevol was, is verstikt en geen vrucht heeft kunnen dragen'*,¹⁴ want *'zijn liefde kent geen grenzen'*.

Ik dank u voor al de keren dat u, doordat u zich ten diepste hebt laten raken en de velen die waren gevallen, hebt opgevangen, hun wonden hebt verzorgd en hun hart daarbij warmte en tederheid hebt geboden, hun medelijden hebt betoond, zoals de Samaritaan in de parabel (vgl. Luc. 10, 25-37). Niets is zo dringend noodzakelijk als dit: nabijheid, verbondenheid, nabij zijn aan een lijdende broeder of zuster die in levende lijve voor u staat. Hoe goed werkt het voorbeeld van een priester die dan dichterbij komt in plaats van zich verwijderd van de wonden van zijn broeders en zusters.¹⁵ Het is de weerspiegeling van het hart van een herder die geleerd heeft geestelijk te genieten van het zich één voelen met zijn volk;¹⁶ die niet vergeet dat hij uit dat volk is voortgekomen en alleen door het te dienen zijn meest zuivere en volle identiteit zal vinden en zal kunnen ontplooiën. Zo'n priester is in staat een sobere en eenvoudige levensstijl te ontwikkelen, zonder voorrechten te accepteren die niet de smaak van het Evangelie hebben; want *'zijn liefde kent geen grenzen'*.

Wij zeggen eveneens dank voor de heiligheid van het gelovige Volk van God, dat wij geroepen zijn te weiden en waardoor de Heer ook ons weidt en voor ons zorgt. Hij verleent de gave dit volk te zien *'in de ouders die met zoveel liefde hun kinderen groot brengen, in de mannen en vrouwen die werken om brood op de plank te brengen, in de zieken, in de oudere religieuzen die blijven glimlachen. Ik zie de heiligheid van de strijdende Kerk'* in de volharding om elke dag weer door te gaan.¹⁷ Zeggen wij dank voor ieder van hen en moge hun getuigenis ons helpen en bemoedigen; want *'zijn liefde kent geen grenzen'*.

¹² Priesterretraite, *Eerste meditatie* (2 juni 2016).

¹³ Antonio Spadaro, *Interview met paus Franciscus*: "La Civiltà Cattolica" 3918 (19 september 2013), p. 462.

¹⁴ Apost. exhort. *Evangelii gaudium*, 137.

¹⁵ *Toespraak tot de pastoors van Rome* (6 maart 2014).

¹⁶ Vgl. apost. exhort. *Evangelii gaudium*, 268.

¹⁷ Apost. exhort. *Gaudete et exsultate*, 7.

MOED

'Al mijn moeite is erop gericht dat zij goede moed houden' (vgl. Kol. 2, 2).

Mijn tweede grote wens is - en dit zeg ik de heilige Paulus na - u te begeleiden om uw priesterlijke moed te hernieuwen, die vooral de vrucht is van het handelen van de Heilige Geest in uw leven. In een situatie van droevige ervaringen hebben wij allen behoefte aan steun en bemoediging. De zending waartoe wij geroepen zijn, houdt niet in dat wij gevrijwaard zijn van lijden, verdriet of zelfs onbegrip;¹⁸ integendeel, dit vraagt van ons dat wij die zaken onder ogen zien en op ons nemen om ze door de Heer te laten omvormen, opdat wij steeds meer aan Hem gelijkvormig zullen worden. *'Ten slotte is het ontbreken van een oprechte, pijnlijke en biddende erkenning van onze grenzen, nodig, opdat de genade beter in ons werkzaam kan zijn. Het eventuele goede dat past in een oprechte en werkelijke weg van groei, krijgt dan kansen'*.¹⁹

Een goede 'test' om te weten hoe het met ons herdershart gesteld is, is zich af te vragen hoe wij verdriet het hoofd kunnen bieden. Het gebeurt nog al eens dat men zich gedraagt zoals de leviet of de priester uit de parabel die de andere kant op kijkt en de man die op de grond ligt, negeert (vgl. Luc. 10, 31-32). Er zijn er ook die vanuit een verstandelijke benadering een verkeerde manier hanteren door hun toevlucht te nemen tot gemeenplaatsen: 'Het leven is nu eenmaal zo', 'je kunt er toch niets aan doen'. Zo geven ze alle ruimte voor fatalisme en ontmoediging; of ze naderen met een blik van selectieve voorkeuren en brengen dan alleen maar isolement en uitsluiting teweeg. *'Wij worden, zoals de profeet Jona, verleid om naar een veilige plek te vluchten. Die kan veel namen hebben: individualisme, spiritualisme, opgesloten zijn in een klein wereldje...'*²⁰ Die zaken, verre van ons diepste innerlijk te raken, verwijderen ons uiteindelijk van onze eigen wonden, van die van anderen en dus van de wonden van Jezus.²¹

In deze zelfde lijn zou ik een andere subtiele en gevaarlijke houding willen aanstippen die, zoals Bernanos graag zei, *'het kostbaarste elixer van de duivel'* is²² en het schadelijkste voor ons die de Heer willen dienen, omdat het moedeloosheid en verweesdheid zaait en tot wanhoop leidt.²³ Teleurgesteld door de realiteit, de Kerk en onszelf, kunnen wij de verleiding ervaren ons vast te grijpen aan een **zoetsmakende droefheid**, die de oosterse vaders lusteloosheid noemden. Kardinaal Tomáš Špidlík zei: *'Als ons treurigheid bekruipt om het leven als zodanig, om het gezelschap van anderen, om het feit dat wij alleen zijn, dan is er altijd sprake van een gebrek aan geloof in de Voorzienigheid van God en haar uitwerking. Deze droefheid verlamt de moed om door te gaan met werken en bidden; zij maakt ons voor onze omgeving onsympathiek. De monastieke schrijvers, die een lange beschrijving aan deze ondeugd wijden, noemen haar de ergste vijand van het geestelijk leven.'*²⁴

¹⁸ Vgl. apost. brief *Misericordia et misera*, 13.

¹⁹ Apost. exhort. *Gaudete et exultate*, 50.

²⁰ *Ibid.*, 134.

²¹ Vgl. Jorge Mario Bergoglio, *Reflexiones en esperanza*, Città del Vaticano, 2013, p. 14.

²² *Journal d'un curé de campagne*, Parijs 1974, p. 135; vgl. apost. exhort. *Evangelii gaudium*, 83.

²³ Vgl. Barsanufio, *Epistolario*, in: Vito Cutro - Michał Tadeusz Szwemin, *Bisogno di Paternità*, Warschau, 2018, p. 124.

²⁴ *L'arte di purificare il cuore*, Rome, 1999, p. 47.

Wij kennen deze droefheid, waaraan je uiteindelijk gewend raakt en die langzamerhand voert tot het gewoon vinden van kwaad en ongerechtigheid. Zij wordt begeleid door een zwak gefluister 'dat het altijd zo gaat'. Het betreft een droefheid die alle pogingen tot verandering en bekering onvruchtbaar maakt door wrok en vijandigheid te verspreiden. *'Dit is niet de keuze voor een waardig en volledig leven, dit is niet wat God voor ons wenst, dit is niet het leven in de Geest dat opwelt uit het hart van de verrezen Christus'*²⁵ waartoe wij geroepen zijn. Broeders, wanneer die **zoetsmakende droefheid** zich dreigt meester te maken van ons leven of van onze gemeenschap, laten wij dan zonder bang te worden of ons zorgen te maken, vastberaden de Geest aanroepen, opdat Hij komt *'om ons wakker te maken, om onze verdoving te doorbreken, ons van onze inertie te bevrijden! Laten wij die gewoonte uitdagen en ogen en oren, maar vooral ons hart wijd openen. Zo laten wij ons raken door wat er om ons heen gebeurt en door de roep van het levende en doeltreffende Woord van de Verrezenen'*.²⁶

Sta mij toe het te herhalen: wij allen hebben in moeilijke tijden behoefte aan troost en kracht van God en van onze medebroeders. Voor ons allen zijn de droevige woorden van de heilige Paulus tot zijn gemeenten nuttig: *'Ik bid u dus de moed niet te verliezen bij de verdrukkingen die ik voor u doorsta'* (Ef. 3, 13); *'al mijn moeite is erop gericht goede moed te houden'* (vgl. Kol. 2, 2). Om zo de zending te vervullen die de Heer ons elke morgen weer geeft: *'een grote vreugde voor het hele volk'* (Luc. 2, 10) door te geven. Niet als theorie of als intellectuele of morele kennis van hoe het zou moeten zijn, maar als mensen die, ondergedompeld in verdriet, veranderd en getransformeerd worden in de Heer; die zoals Job ertoe komen uit te roepen: *'Alleen van horen zeggen kende ik U, nu heb ik U gezien met eigen ogen'* (42, 5). Zonder deze fundamentele ervaring zullen al onze krachtsinspanningen alleen maar tot frustratie en ontgoocheling leiden.

Gedurende ons leven hebben wij steeds kunnen aanschouwen hoe *'met Jezus Christus de vreugde wordt geboren en herboren'*.²⁷ Ook al bestaan er verschillende fases in deze ervaring, wij weten dat God, door onze zwakheid en zonde te overstijgen, *'het ons mogelijk maakt het hoofd op te richten en opnieuw te beginnen, met een tederheid die ons nooit teleurstelt, maar voor ons altijd weer de vreugde kan herstellen'*.²⁸ Deze vreugde komt niet voort uit onze voluntaristische of intellectualistische krachtsinspanningen, maar uit vertrouwen in de wetenschap dat de woorden van Jezus tot Petrus van kracht blijven: op het ogenblik dat je *'gezift zult worden'*, vergeet dan ook niet dat *'Ik voor je gebeden heb dat je geloof niet zou bezwijken'* (Luc. 22, 32). De Heer is de eerste die bidt en strijdt voor u en voor mij. En Hij nodigt ons uit ten volle zijn gebed binnen te treden. Er kunnen zelfs ogenblikken zijn dat wij ons zouden moeten onderdompelen *'in het gebed van Getsemane, het meest menselijke en dramatische van de gebeden van Jezus (...). Hij smeekt, is diep bedroefd en angstig, Hij lijkt gedesoriënteerd (Mc. 14, 33).'*²⁹

Wij weten dat het niet gemakkelijk is voor de Heer te blijven staan en toe te laten dat Hij met zijn blik ons leven peilt, ons gewonde hart geneest en onze voeten wast die

²⁵ Apost. exhort. *Evangelii gaudium*, 2.

²⁶ Apost. exhort. *Gaudete et exsultate*, 137.

²⁷ Apost. exhort. *Evangelii gaudium*, 1.

²⁸ *Ibid.*, 3.

²⁹ Jorge Mario Bergoglio, *Reflexiones en esperanza*, Città del Vaticano, 2013, p. 26.

zijn doordrenkt van wereldse gezindheid. Die gezindheid heeft zich onderweg daaraan gehecht en verhindert ons verder te gaan. In het gebed ervaren wij heilbrengende onzekerheid die ons eraan herinnert dat wij leerlingen zijn die de Heer nodig hebben. Hij bevrijdt ons van die alles overstijgende neiging van degenen *'die uiteindelijk alleen maar vertrouwen op eigen kracht en zich verheven voelen boven de anderen, omdat zij zich aan bepaalde normen houden'*.³⁰

Broeders, Jezus kent meer dan wie ook onze inspanningen en successen, evenals ons falen en onze mislukkingen. Hij is de eerste die tegen ons zegt: *'Komt allen naar Mij toe die afgemat en belast zijn, en Ik zal u rust geven. Neemt mijn juk op en kom bij Mij in de leer, omdat Ik zachtmoedig ben en eenvoudig van hart, en u zult rust vinden voor uw ziel'* (Mat. 11, 28-29).

Bij een dergelijk gebed weten wij dat wij nooit alleen zijn. Het herderlijk gebed is het gebed waarin zowel de Geest woont, die roept: Abba, Vader! (Gal. 4, 6), als het volk dat hem is toevertrouwd. Onze zending en identiteit ontvangen licht van deze dubbele band.

Het herderlijk gebed voedt zich en krijgt gestalte in het hart van het Volk van God. Het draagt de tekenen van de wonden en de vreugden van zijn mensen. Die brengt hij in stilte voor de Heer brengt, opdat zij met de gave van de Heilige Geest worden gezalfd. Het is de hoop van de herder die erop vertrouwt en ervoor strijdt dat de Heer onze persoonlijke zwakheid en die van onze gemeenschappen kan genezen. Maar laten wij het feit niet uit het oog verliezen dat juist in het gebed van het Volk van God het hart van een herder gevormd wordt. Daar krijgt het zijn plek. Dit bevrijdt ons allen ervan gemakkelijke, snelle en stereotype antwoorden te zoeken. Het maakt de Heer mogelijk dat Hij ons de weg van de hoop toont en wij ons niet laten leiden door ónze eigen recepten en prioriteiten. Laten wij het feit niet uit het oog verliezen dat op moeilijke ogenblikken van de oergemeente, zoals wij in de Handelingen van de Apostelen lezen, het gebed het allerbelangrijkste was.

Broeders, erkennen wij inderdaad onze zwakheid; maar laten wij toe dat Jezus deze verandert en ons voortdurend op onze zending richt. Laten wij de vreugde niet verliezen ons 'schapen' te voelen, wetend dat Hij onze Heer en Herder is.

Om een moedig hart te behouden is het noodzakelijk deze twee wezenlijke banden van onze identiteit niet te verwaarlozen: *de onderlinge band in Jezus en de band met de mensen in Jezus*. Telkens wanneer wij ons losmaken van Jezus of onze relatie met Hem verwaarlozen, droogt onze inzet langzamerhand op en blijven onze lampen zonder de olie die in staat is het leven te verlichten (vgl. Mat. 25, 1-13): *'Laten wij met elkaar verbonden blijven, jullie en Ik, want zoals een rank geen vrucht kan dragen uit eigen kracht, maar alleen als ze verbonden blijft met de wijnstok, zo kunnen ook jullie geen vrucht dragen als je niet met Mij verbonden blijft. ... want los van Mij kunnen jullie niets.'* (Joh. 15, 4-5). In deze zin zou ik u willen aansporen de geestelijke leiding niet te verwaarlozen en een medebroeder te hebben met wie u kunt spreken, debatteren, discussiëren en in vol vertrouwen en transparantie uw eigen weg leert ontdekken; een wijze medebroeder bij wie u de ervaring kunt opdoen zich leerling te weten. Zoek hem, vind hem en geniet van de vreugde dat zorg aan u wordt besteed, dat u word begeleid

³⁰ Apost. exhort. *Evangelii gaudium*, 94.

en advies krijgt. Het is een onvervangbare hulp om het ambt te kunnen beleven door de wil van de Vader te doen (vgl. Heb. 10, 9) en het hart te laten kloppen met *'die gezindheid... die ook in Christus Jezus was'* (Fil. 2, 5). Hoe goed doen ons de woorden van Prediker: *'Je kunt beter met tweeën zijn dan alleen; ... Als de één valt helpt de ander hem op de been. Maar ongelukkig de alleenstaande die valt: hij heeft niemand om hem overeind te helpen'* (4, 9-10).

Een andere wezenlijke band: vergroot en voed het contact met uw mensen. Isoleer u niet van uw mensen en de medepriesters of van de geloofsgemeenschappen. Sluit u evenmin op in gesloten en elitaire groepen. Dit verstikt en vergiftigt uiteindelijk de geest. Een moedige bedienaar is iemand die er altijd op uitgaat; en 'erop uitgaan' brengt ons ertoe 'soms voorop, soms in het midden en soms achteraan' te gaan: voorop om de geloofsgemeenschap leiding te geven; in het midden om haar te bemoedigen en te ondersteunen; achteraan, om haar bijeen te houden, opdat niemand stil blijft staan of te ver achterblijft. Bijeen houden heeft ook een andere reden: omdat de mensen 'intuïtie' hebben. Zij hebben intuïtie bij het vinden van nieuwe begaanbare wegen, ze hebben nl. *'sensus fidei* [vgl. *Lumen gentium*, 12]. Wat is er mooier?³¹ Jezus zelf is het voorbeeld van deze evangeliserende keuze die ons brengt tot in het hart van het volk. Hoe goed doet het ons dat wij zien dat u allen nabij bent! Dat Jezus zich op het kruis aan ons geeft, is niets anders dan het hoogtepunt van deze evangeliserende aanpak, die heel zijn bestaan heeft gekenmerkt.

Broeders, het verdriet van zeer veel slachtoffers, de pijn van het Volk van God, evenals dat van ons, mag niet verloren gaan. Jezus zelf draagt deze hele last op zijn kruis en nodigt ons uit onze zending te hernieuwen om allen nabij te blijven die lijden, om zonder schaamte de menselijke ellende dichtbij te weten en, waarom niet, deze te beleven als de eigen ellende om ze tot eucharistie te maken.³² Onze tijd die wordt getekend door oude en nieuwe wonden, verplicht ons invloed uit te oefenen op relaties en gemeenschap op te bouwen, open en vertrouwvol, in afwachting van de nieuwheid die het Rijk Gods in onze dagen wil wekken. Zo worden wij een rijk van zondaars die vergeving hebben ontvangen, die gezonden zijn om te getuigen van het altijd levende en werkzame medeleven van de Heer: want *'zijn liefde kent geen grenzen'*.

LOF

'Met heel mijn hart roem ik de Heer' (Lc. 1, 46)

Het is onmogelijk het over dankbaarheid en bemoediging te hebben zonder te kijken naar Maria. Zij, vrouw met het doorboorde hart (vgl. Lc. 2, 35), leert ons de lof die ons in staat stelt naar de toekomst te kijken en de hoop op het heden te herstellen. Heel haar leven kan worden samengevat in haar lofzang (vgl. Lc. 1, 46-55). Ook wij worden uitgenodigd die te zingen als belofte van volkomenheid.

Telkens als ik naar een Mariaheiligdom ga, probeer ik 'tijd te winnen' door te kijken naar de Moeder en haar naar mij te laten kijken. Intussen vraag ik om het vertrouwen van het kind, de arme en de eenvoudige, die beseft dat daar zijn moeder is; het kind dat kan bedelen om een plaats in haar schoot. En, nogmaals, wanneer ik naar haar kijk, zoals de Indiaan Juan Diego, de stem te horen: *'Wat is er, mijn zoon, jij, de kleinste*

³¹ *Ontmoeting met de geestelijkheid, Godgewijde personen en leden van pastorale raden*, Assisi (4 oktober 2013).

³² Vgl. apost. exhort. *Evangelii gaudium*, 268-270.

van allemaal? Wat maakt je hart bedroefd? Ben ik misschien niet hier, ik die de eer heb jouw moeder te zijn?'.³³

Naar Maria kijken is opnieuw *'geloven in de revolutionaire kracht van tederheid en genegenheid. In haar zien wij dat nederigheid en tederheid geen deugden zijn van zwakken, maar van sterken. Die hebben het niet nodig de ander slecht te behandelen om zichzelf belangrijk te voelen'.³⁴*

Als onze blik zich soms gaat verharderen of wij voelen dat de verleidelijke kracht van de apathie of de mistroostigheid wortel begint te schieten en zich meester wil maken van het hart; als wij hinder gaan ondervinden van het genot ons een levend en wezenlijk deel van het Volk van God te voelen en wij ons gedreven voelen tot een elitaire houding ... laten wij dan niet bang zijn om naar Maria te kijken en haar lofzang aan te heffen.

Als wij soms de verleiding voelen ons te isoleren en ons in onszelf en in onze plannen op te sluiten om ons zo te beschermen tegen de altijd stoffige wegen van de geschiedenis, of als geklaag, protest, kritiek of ironie zich meester maken van ons handelen, zonder de wil om te strijden, te wachten en te beminnen ... laten wij dan naar Maria kijken, opdat zij onze ogen reinigt van iedere 'splinter' die ons zou kunnen beletten oplettend en waakzaam te zijn om Christus te aanschouwen; om Hem te viëren, die leeft te midden van zijn Volk. En als wij zien dat wij er niet in slagen rechte wegen te gaan, laten wij ons dan inspannen de voornemens tot bekering niet los te laten, wenden wij ons dan tot Haar, zoals die grote pastoor en dichter uit mijn vorig bisdom deed, wanneer hij op een als het ware samenzweerderige wijze smeekte: *'Deze avond, Moeder Maria, is mijn belofte echt; maar vergeet niet voor iedere eventualiteit de sleutel buiten achter te laten'.³⁵* Zij *'is de vriendin die er altijd op let dat de wijn niet ontbreekt in ons leven. Zij is het wier hart doorboord is door een zwaard, die alle verdriet begrijpt. Als moeder van allen is zij een teken van hoop voor de volken die barensweeën lijden, totdat de gerechtigheid ontkiemt ... Als een ware moeder gaat zij met ons mee, strijdt zij met ons en stort zij onophoudelijk de nabijheid van Gods liefde over ons uit'.³⁶*

Broeders, nogmaals *'zeg ik u onophoudelijk dank'* (Ef. 1, 16) voor uw toewijding en roeping in de zekerheid dat *'God de hardste stenen verwijdert waartegen hoop en verwachtingen te pletter slaan: dood, zonden, angst, wereldse gezindheid. De geschiedenis van de mens eindigt niet voor een grafsteen, omdat zij vandaag de 'levende steen' (1 Petr. 2, 4) ontdekt: de verrezen Jezus. Wij als Kerk zijn op Hem gegrondvest. Ook als wij de moed verliezen, wanneer wij ertoe verleid worden alles te beoordelen op grond van onze mislukkingen, komt Hij de dingen nieuw maken'.³⁷*

Laten wij door onze dankbaarheid lof opwekken. Dat wij ons nogmaals laten aanmoedigen de opdracht te vervullen onze broeders en zusters te zalven met hoop. Zo mensen te zijn die met hun leven getuigen van het mededogen en de barmhartigheid die alleen Jezus ons kan schenken.

³³ Vgl. *Nican Mopohua*, 107, 118, 119.

³⁴ Apost. exhort. *Evangelii gaudium*, 288.

³⁵ Vgl. Amelio Luis Calori, *Aula Fúlgida*, Buenos Aires, 1946.

³⁶ Apost. exhort. *Evangelii gaudium*, 286.

³⁷ *Homilie tijdens de paaswake in de Heilige Nacht* (20 april 2019).

De Heer Jezus zegene u en de Heilige Maagd behoede u. En vergeet alstublieft niet voor mij te bidden.

Met broederlijke groet,

Franciscus

Rome, bij Sint Jan van Lateranen, 4 augustus 2019.
Liturgische gedachtenis van de heilige Pastoor van Ars

Vertaling: drs. H.M.G. Kretzers
Copyright: Liberia Editrice Vaticana/SRKK
Redactie: drs. J.A.H.L Swijnenberg